

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **225** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 3 november 2009 (2009-2010)

Gedachtewisseling

over de werking van de Vlaamse Dienst voor
Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB)

Verslag

namens de Commissie voor Economie,
Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie,
Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie
uitgebracht door de heren Johan Deckmyn en Jan Laurys

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Patricia Ceysens.

Vaste leden:

de heer Robrecht Bothuyne, mevrouw Martine Fournier, de heren Jan Laurys, Koen Van den Heuvel;
de heren Frank Creyelman, Johan Deckmyn, Chris Janssens;
de dames Patricia Ceysens, Lydia Peeters;
mevrouw Güler Turan, de heer Bart Van Malderen;
de heer Matthias Diependaele, mevrouw Helga Stevens;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Filip Watteeuw.

Plaatsvervangers:

de dames Sonja Claes, Kathleen Helsen, Griet Smaers, de heer Eric Van Rompuy;
de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Jan Penris;
mevrouw Fientje Moerman, de heer Herman Schueremans;
mevrouw Mia De Vits, de heer Peter Vanvelthoven;
de dames Vera Celis, Liesbeth Homans;
de heer Lode Vereeck;
mevrouw Elisabeth Meuleman.

De Commissie voor Economie, Economisch Overheidsinstrumentarium, Innovatie, Wetenschapsbeleid, Werk en Sociale Economie organiseerde op 22 oktober 2009 een gedachtewisseling over de werking van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) met de heer Fons Leroy, gedelegeerd bestuurder, in aanwezigheid van de heer Philippe Muylers, Vlaams minister van Werk. Ter gelegenheid van deze gedachtewisseling werden eveneens een aantal specifieke vragen over het arbeidsmarktbeleid van de dames Griet Smaers en Lydia Peeters en de heer Robrecht Bothuyne beantwoord.

1. Toelichting

De heer *Fons Leroy* zegt dat de werking van de VDAB gebaseerd is op de beheersovereenkomst. Hij zal een overzicht geven van de werking in 2008, waar nuttig aangevuld met de voorlopige cijfers van 2009. 2008 is een scharnierjaar. De eerste helft van het jaar heerste er een hoogconjunctuur, er zijn nooit zoveel Vlamingen aan het werk geweest als medio 2008. Na de zomer is de arbeidsmarkt gekanteld, met als gevolg dat Vlaanderen vandaag 40.000 werkzoekenden meer telt dan een jaar geleden. De jeugdwerkloosheid is met maar liefst 30 percent gestegen. De parlementsleden krijgen een exemplaar van het boek '20 jaar VDAB' en van het jaarverslag 2008. Ze ontvangen tevens een overzicht van hoe het staat met de uitvoering van de beheersovereenkomst, die ondertussen ambtshalve verlengd is tot 2010. De VDAB haalt de meeste parameters van de beheersovereenkomsten, sommige niet. De VDAB is een van weinige diensten die wordt afgerekend op de effecten van zijn interventies op de arbeidsmarkt. Het gaat dus niet alleen om het aantal opleidingen of begeleidingen, maar vooral om het aantal mensen dat doorstroomt naar de arbeidsmarkt.

De VDAB beschikt over een budget van bijna 520 miljoen euro. Ongeveer 80 miljoen daarvan wordt uitbesteed aan allerlei partners. De organisatie stelt ongeveer 5000 mensen te werk, 4200 voltijds equivalenten. De dienst heeft een uitgebreide en geografisch goed gespreide dienstverlening in 140 lokale werkwinkels en 68 competentiecentra.

De VDAB verzamelt en verspreidt meer dan 1,1 miljoen vacatures per jaar. De tijd van discussies over zijn marktaandeel is eigenlijk voorbij. Door een goede samenwerking met alle grote vacaturekanalen is de arbeidsmarkt transparant. De VDAB heeft vat op ongeveer 70 percent van de vacatures, de ontbrekende 30 percent zijn vooral interne vacatures. Op jaarbasis heeft de VDAB ongeveer 31.000 bedrijfscontacten. In 2008 waren er meer dan 408.000 personen minstens één dag ingeschreven als werkzoekende. Op de website, met het callcentrum en in de kantoren heeft VDAB meer dan 22 miljoen contacten.

Vorig jaar volgden 188.000 werkzoekenden een intensief begeleidingstraject. De dienst verzorgde 46.000 opleidingen en 850.000 opleidingsuren voor werknemers op vraag van de werkgever. De VDAB distribueerde voor meer dan 16 miljoen euro aan opleidingscheques.

In het kader van beter bestuurlijk beleid, is de VDAB heringericht als een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) bij decreet van 7 mei 2004. Twee andere decreten vormen belangrijke aspecten van het juridische kader: het decreet van 30 april 2004 houdende het Handvest van de Werkzoekende en het decreet van 8 mei 2002 houdende de evenredige participatie op de arbeidsmarkt. Het belangrijkste werkinstrument is de beheersovereenkomst die concrete doelstellingen, indicatoren en parameters oplegt. Die overeenkomst loopt van 2005 tot 2009, maar is door de Vlaamse Regering verlengd tot 2010.

Zoals voorspeld sputterde de arbeidsmarkt in 2008 en in 2009 zullen er allicht 20 percent minder vacatures zijn dan in 2008. Sinds 2006 is de vervullinggraad van de vacatures sterk gedaald, tot 79,3 percent in 2008. De VDAB haalt de doelstelling uit de beheersovereenkomst van 82 percent jobinvulling dus niet. Dat heeft natuurlijk te maken met de groeiende jobschaarste. Daarom waren er veel meer inspanningen nodig, onder meer

opleidingen, om de werkzoekenden aan het werk te krijgen. Het vervullingpercentage is nog verder gedaald begin 2009 maar is nu licht aan het toenemen.

De VDAB heeft in de beheersovereenkomst de opdracht gekregen om de ondervertegenwoordigde groepen op de arbeidsmarkt beter te bereiken. Volgens de beheersovereenkomst moest de VDAB volgende oververtegenwoordigingpercentages halen tegen eind 2009: 10 percent voor kortgeschoolden, 40 percent voor personen met een arbeidshandicap, 40 percent voor allochtonen en een stijgend percentage ouderen. Die percentages haalt de VDAB al voor de eerste twee doelgroepen en bijna voor de allochtonen. Er worden ook steeds meer ouderen bereikt.

Eerlijkheidshalve geeft de heer Leroy toe dat een gunstig verloop van dergelijke statistieken op zich niet zo veel bewijst. In een periode van hoogconjunctuur waar bijvoorbeeld kortgeschoolden ongeveer 80 percent van de werkzoekenden uitmaken, is het moeilijk een oververtegenwoordiging van 10 percent te bereiken. Nu de werkloosheid gestegen is, is het gemakkelijker dat percentage van oververtegenwoordiging te bereiken. Misschien is het nodig de meetwijze aan te passen. In ieder geval heeft de VDAB de afgelopen jaren merkelijk meer kunnen doen voor kortgeschoolden, personen met een arbeidshandicap en allochtonen.

De VDAB bereikt meer ouderen, maar procentueel nog steeds minder dan hun aandeel in de werkzoekendenpopulatie. Op het vlak van de begeleiding, de opleiding en de jobaanbiedingen voor ouderen is er in ieder geval nog heel wat werk aan de winkel. De volgende beheersovereenkomst zal op dat vlak allicht veel sterkere parameters bevatten. Een recent VESOC-akkoord legt de VDAB op om althans de 50- tot 52-jarigen in verplichte begeleiding te nemen (VESOC: Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité).

Volgens de Vlaamse definitie bereikt de VDAB een sluitende aanpak van quasi 100 percent. De enige groep die eraan ontsnapt, zijn de jongeren die van uitzendbaan naar uitzendbaan hoppen. De Europese definitie is iets strenger. Die rekent alleen de effectief bereikte personen, met begeleiding of opleiding en houdt geen rekening met de inspanningen van de organisatie voor groepen die moeilijk te bereiken zijn. De VDAB begeleidde tot voor kort 50-plussers alleen op vrijwillige basis terwijl het in Europese context over verplichte begeleiding gaat.

De uitstroom naar werk is niet alleen de verdienste van de VDAB maar is sterk afhankelijk van de conjunctuur. Bij hoogconjunctuur zijn werkgevers meer gedwongen om mensen uit de kansengroepen aan te werven. In vergelijking met de vorige periode van hoogconjunctuur zijn er wel veel meer mensen uit kansengroepen aan het werk. Dat komt omdat de VDAB hen prioritair opgenomen heeft in de begeleiding en de opleiding. De VDAB haalt de normen voor de uitstroom uit de werkloosheid en voor de uitstroom naar werk.

In 2009 zal de VDAB meer cursisten begeleiden en meer opleidingsuren organiseren dan in 2008. De middelenschaarste dwingt de VDAB wel om op een creatieve manier opleidingen te organiseren.

De heer Leroy wijst erop dat bij de resultaten van tevredenheidsmetingen de tevredenheid van de werkgevers een teer punt blijft. Zij hebben vooral problemen bij het matchen van vraag en aanbod. De samenwerking in de werkwinkels scoort laag, maar dat heeft meer te maken met het institutionele kader dan met de eigenlijke samenwerking. Een werkwinkel huisvest immers ook federale organisaties en lokale overheden, elk met eigen doelstellingen.

De houding van de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening (RVA) tegenover het nieuwe voorstel van samenwerkingsovereenkomst is heel lang onzeker geweest. Inmiddels zijn de interpretatieproblemen opgelost. Bij de raad van bestuur van de RVA ligt nu een voorstel tot goedkeuring van de samenwerkingsovereenkomst voor. De tekst van de samenwerkingsovereenkomst is licht aangepast en geeft de RVA de zekerheid dat niet geraakt wordt aan het oorspronkelijke partnerschapverdrag dat op het politieke niveau afgesloten is tus-

sen de federale en de Vlaamse ministers van Werk en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Het was mogelijk de eerste teksten zo te interpreteren dat de winsten van de federale Plaatselijke Werkgelegenheidsagentschappen (PWA's) over de partners van de werkwinkel verdeeld werden. De nieuwe formulering sluit dat uit. De samenwerkingsovereenkomst zal dus niet langer geblokkeerd worden door de RVA.

Het grote pijnpunt van de VDAB is de vacaturewerking. Het vervullingpercentage van vacatures is te laag. De VDAB heeft veel geïnvesteerd in het kennen, het begeleiden, het opleiden van werkzoekenden maar heeft de voorbije tien jaar de band met de vraagzijde van de arbeidsmarkt verloren. Daarom werkt de VDAB nu ook aan een sluitende aanpak voor werkgevers. Iedere werkgever moet weten wat hij van de VDAB kan verwachten. De VDAB stelt de Vlaamse Regering voor om daarover afspraken te maken in de nieuwe beheersovereenkomst.

De heer Leroy komt terug op de sluitende aanpak van werkzoekenden. De cijfers die hij er al over gaf, omvatten zowel de resultaten van de VDAB als van de partnerorganisaties. Het zijn cijfers op niveau van de regisseur. Bij de opsplitsing van de cijfers wordt duidelijk dat de VDAB voor alle doelgroepen het best scoort, behalve voor de personen met een handicap en voor personen van allochtone origine. Voor die groepen halen de partnerorganisaties betere resultaten. Het is een goede zaak dat de expertise van alle partners complementair is. Slechts door alle expertise in te zetten, krijgen doelgroepen de beste kansen op de arbeidsmarkt.

Bij de competentiecentra scoren de individuele beroepsopleidingen (IBO) onder de streefcijfers. Dat heeft te maken met de economische conjunctuur. IBO is bedoeld om de kloof tussen vraag en aanbod te dichten, dus dan moet er wel voldoende vraag zijn. IBO wordt vooral aangeboden aan werkzoekenden die voldoende technische competenties hebben maar onvoldoende bedrijfsspecifieke of taalcompetenties of een mangelende werkattitude. Zodra de economie heropleeft, zal het aantal IBO's opnieuw stijgen. Zowel in hoog- als in laagconjunctuur blijft het aandeel ongunstige stopzettingen hoog. De laatste maanden zijn die echter vooral te wijten aan de economische crisis.

De VDAB haalt de parameters op het vlak van innovatie-investeringen, en op het vlak van aanwerving van personen met een arbeidshandicap en personen van allochtone origine.

Kortom, de VDAB haalt de meeste doelstellingen, maar er blijven belangrijke knelpunten waaraan moet worden gewerkt.

De VDAB tracht werkzoekenden zo snel mogelijk te begeleiden en hanteert daarbij een getrapte begeleidingsmodel: algemene en ruime informatie via de elektronische databanken en de callcentra, pas daarna specifieke face-to-face-begeleiding. Eerst worden de werkzoekenden via lichte formules gestimuleerd werk te vinden. Veel werkzoekenden vinden na zes tot negen maanden spontaan werk. Het heeft weinig zin die allemaal individueel te begeleiden.

De begeleidingsresultaten bewijzen dat het parlement er goed aan gedaan heeft de opleiding, begeleiding en tewerkstelling voor mensen met een arbeidshandicap over te hevelen van het departement Welzijn naar het departement Werk. De maatregelen om die groep aan het werk te krijgen zijn sinds een jaar in voege en succesvol. De begeleiding gebeurt door de gespecialiseerde diensten voor trajectbegeleiding die nauw met de andere diensten van de werkwinkels samenwerken. De cijfers bewijzen dat de inclusieve aanpak werkt.

Voor de leefloners is de situatie anders. Momenteel zijn er proeftuinen met de OCMW's (Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn). De discussie over hoe die groep te begeleiden naar werk, zal allicht terug opflakkeren als de economie heropleeft. Het heeft weinig zin om alle leefloners lange OCMW-trajecten te laten doorlopen. Een bepaald deel van die doelgroep kan immers sneller doorgroeien. In de proeftuinen leren de VDAB en de OCMW's hoe ze van elkaars expertise kunnen gebruikmaken om die groep zo snel

mogelijk aan het werk te krijgen. Dat zal leiden tot een nieuwe partnerschapverhouding met de OCMW's.

In de groep langdurig werkzoekenden zijn er ook mensen die wel willen maar niet kunnen werken wegens medische of mentale problemen. De VDAB organiseert samen met de zorgsector specifieke activeringstrajecten voor die personen zodat ze aan het werk kunnen in de sociale economie en soms zelfs in de reguliere economie.

Met het decreet over leren en werken heeft VDAB de opdracht gekregen om mee te zorgen voor een sluitende aanpak voor de deeltijds lerenden. Dat staat nog in de kinderschoenen.

De VDAB heeft ook een taak in de bestrijding van de armoede. Hij zoekt samen met het Vlaams Netwerk van verenigingen waar armen het woord nemen, naar een specifieke trajectbegeleiding van werkzoekenden in armoede. Het komt erop aan alle problemen van die mensen aan te pakken. De grootste uitdaging is het beleid voor de 50-plussers. De VDAB heeft op dat vlak al een paar stappen gezet, maar verdere initiatieven zijn nodig.

In het kader van de toenemende werkloosheid en de budgettaire versoeringen, komt het erop aan werkzoekenden meer op maat te begeleiden. De VDAB heeft daarover een voorstel uitgewerkt dat nog aan de minister moet worden voorgelegd. Het is gebaseerd op de ervaringen uit het jeugdwerkplan. Iedere werkzoekende heeft een plaats op de hitparade van de arbeidsmarkt. Iemand die hoog staat in de hitparade kan voor veel jobs solliciteren, het komt erop aan die persoon veel vacatures door te spelen. Als hij echter te lang werkloos blijft, nodigt de VDAB hem uit om na te gaan wat daarvan de oorzaken zijn. Als een persoon niet zo hoog in de hitparade staat, is dat voor de VDAB een reden om de oorzaken daarvan in kaart te brengen.

Het model is flexibel en hanteert de Europese normen als ultiem toetsingskader. De VDAB wil de combinatie van elektronische dienstverlening, telefonisch contact en intensieve begeleiding, veralgemenen tot alle werkzoekenden jonger dan 50 jaar.

De VDAB heeft zijn aanpak aangepast aan de crisis en heeft daarbij een heel sterke eerstelijns hulp bij ontslagen opgezet, samen met de sociale interventieadviseurs en de tewerkstellingscellen. De tevredenheid daarover is zeer hoog. Ook de samenwerking met de outplacementkantoren scoort goed. De VDAB wil zo door een publiek-privaat samenwerkingsakkoord met Federgon de kwaliteit waarborgen (Federgon: Federatie van Partners voor Werk). Krachtens het decreet is het herplaatsingsfonds geïntegreerd in de VDAB. Dat groepeerde het herstructureringsbeleid en maakt een snelle interventie mogelijk.

De VDAB heeft ook specifieke acties opgezet voor tijdelijke en interimwerknemers. Die acties zijn niet echt succesvol. De VDAB wou eigenlijk werkloze uitzendkrachten en afgedankte tijdelijke werknemers beter begeleiden. Dat is slechts gelukt in een aantal grote ondernemingen. De gewone kanalen werken beter dan de specifieke.

Zowel de systemen voor tijdelijke werklozen, als het aantal tijdelijke werklozen stijgen aanzienlijk. Volgens de heer Leroy geeft men deze personen wel een uitkering maar vergeet men ze te activeren. Het is beter hen bijvoorbeeld bij te scholen. Die initiatieven hebben voorlopig onvoldoende resultaten en dat is een handicap voor de bedrijven maar ook voor de werknemers. Het komt erop aan hun vrije tijd te gebruiken voor competentieversterking. De bouwsector kent al heel lang winteropleidingen, nu organiseert de horecasector ook opleidingen voor de seizoenarbeiders. Hij tracht zo de arbeiders aan de sector te binden. De wachtlijsten bewijzen het succes van het initiatief.

Momenteel speelt de crisiswerkloosheid een grote rol, maar als de economie aantrekt zal de 'war on talent' in het niet zinken bij de 'war on talent' van de periode 2006-2007. Dan komt het erop aan werknemers, werkgevers en werkzoekenden gelijkwaardig aan te pakken. Werkenden moeten op een harmonische manier hun loopbaan kunnen uitbouwen. Daartoe moet de overheid een beleid van loopbaandienstverlening en loopbaanbegelei-

ding opzetten. In het regeerakkoord staan daar twee instrumenten voor: de e-portfolio ‘mijn loopbaan’ en het persoonlijke ontwikkelingsplan (POP).

2. Vragen van de leden

Mevrouw *Griet Smaers* vraagt of er een nieuwe timing is voor het ondertekenen van de lokale samenwerkingsovereenkomsten. Klopt het dat de werkwinkels zonder financiering van VDAB zullen vallen als de overeenkomsten niet tijdig ondertekend worden door de lokale partners?

Minister *Philippe Muyters* zal overleggen met de RVA maar als de oorspronkelijke streefdatum haalbaar is, zal de timing niet wijzigen. De reden van oponthoud is weg, dus zal de financiering niet in het gedrang komen.

De heer *Fons Leroy* ontkent dat VDAB ooit middelen geblokkeerd heeft. Hij kan dat niet, de middelen zitten in een fonds dat samen met de andere partners, dus ook de VVSG beheerd wordt. De middelen zijn trouwens recurrent. De discussies met de RVA gingen vooral over de veranderde werking van de PWA en hoe die past in de werking van de werkwinkels. De enige budgettaire wrijvingen gingen over de Vlaamse middelen bedoeld voor de infrastructuur van de werkwinkels, waar de RVA geen inspraak in heeft, net zoals het Vlaamse niveau geen inspraak heeft in de PWA-middelen. Volgens de RVA gaf de oorspronkelijke tekst van de samenwerkingsovereenkomst het Vlaamse niveau zeggenschap over PWA-middelen. Ondertussen is de tekst tot tevredenheid van alle ondertekenaars gewijzigd.

Ook mevrouw *Lydia Peeters* is blij vandaag te vernemen dat de houding van de RVA niet langer een probleem vormt en dat de samenwerkingsovereenkomsten kunnen worden ondertekend.

Een studie van de K.U.Leuven doet een aantal aanbevelingen over het reduceren van de zorgregio's, en het terugbrengen van de werkwinkels tot 102. Intussen is de werkwinkel in Zonhoven gesloten hoewel het lid niet weet of de aanbeveling daar aan de basis van lag. Welke toekomst is weggelegd voor de werkwinkels? Is het de bedoeling om hun aantal te reduceren tot 102? Zo ja, wat is daar de reden van? En hoe zal worden bepaald welke winkel open blijft en welke moet sluiten?

De heer *Philippe Muyters* zegt dat er heel wat geïnvesteerd is in de kwaliteit van dienstverlening aan werkgevers, werkzoekenden en werkenden. Het is zeker niet de bedoeling om de rol van de lokale werkwinkels terug te schroeven. Er lopen diverse initiatieven die het vertrouwen van de Vlaamse Regering in de werkwinkelformule illustreren. Zo werken VDAB en VVSG al bijna een jaar samen aan een proeftuin rond een verbeterde afstemming van de dienstverlening aan kwetsbare groepen van werkzoekenden.

Er wordt momenteel ook sterk geïnvesteerd in de kwaliteit van de dienstverlening, zowel door het aantrekkelijker en toegankelijker maken van de locaties als door het investeren in de opleiding van de medewerkers van de diverse partnerorganisaties.

De doelstellingen en accenten van de conceptnota blijven de ambitie. Werkwinkels moeten een levende, lerende organisatie blijven. Dat is de zekerheid die de Vlaamse Regering biedt, maar dat mag niet verward worden met een immobilisme, waarbij niets aan concept of werking zal gewijzigd worden. Bijsturingen blijven mogelijk, maar de basisprincipes blijven behouden.

Tegen eind 2009 zullen in zowat alle zorggebieden de nieuwe lokale samenwerkingsovereenkomsten ondertekend zijn. Dat impliceert dat de werkwinkels in 2010 evolueren naar het in de conceptnota geschetste samenwerkingsmodel en het daarmee gepaard gaande dienstenaanbod. Uiteraard zal de effectiviteit van de samenwerkingsformule regelmatig geëvalueerd worden, daarbij zijn wijzigingen die tot een verbeterde dienstverlening leiden, niet uitgesloten.

De werkwinkel is een gezamenlijk initiatief van de Vlaamse Regering en andere partners en besturen. De VDAB is één van de partners in de netwerkorganisatie. In de lokale werkwinkel is elke partner gelijkwaardig. Ook de gemeenten zijn een volwaardige partner in de werkwinkelorganisatie. Zij worden op het centrale niveau vertegenwoordigd door de VVSG die van dichtbij betrokken is bij de verdere evolutie van het werkwinkelmodel. VDAB en VVSG beschikken over dezelfde informatie; zij nemen deel aan dezelfde overlegplatformen en vergaderingen. Het is alleszins niet zo dat er aan deze of gene partner instructies zouden gegeven zijn tot een soort stilzwijgen over op til zijnde veranderingen of andere initiatieven. In het kader van de door de Vlaamse Regering gevraagde efficiëntiewinsten, en de verwachte sterke stijging van het aantal werkzoekenden als gevolg van de economische crisis, heeft de minister de VDAB de opdracht gegeven te onderzoeken hoe hij het eigen personeel optimaal kan inzetten. De stijging van de werkloosheid valt jammer genoeg samen met de broodnodige besparingsmaatregelen die de Vlaamse overheid oplegt aan haar agentschappen.

De VDAB maakt die oefening op basis van een eerdere, onafhankelijke studie van 2007 uitgevoerd door het Instituut voor Sociale Geografie van de K.U.Leuven in samenwerking met het Hoger Instituut voor de Arbeid (HIVA) over de schaalgrootte, de personeelsinzet en de spreiding van de werkwinkels over Vlaanderen. Het luik over de geografische spreiding en de zorggebieden werd uitgevoerd door professor Etienne Van Hecke. Het is dus mogelijk dat er door het toepassen van een minimum schaafefficiëntienorm voor de inzet van het personeel niet langer in alle werkwinkels VDAB-personeel aanwezig is. Net zo min als op dit moment het OCMW of de PWA in alle werkwinkels aanwezig zijn.

Mevrouw *Lydia Peeters* is gerustgesteld, maar wil graag nog weten of er werkwinkels zullen worden gesloten.

Minister *Philippe Muyters* zegt de resultaten van de oefening af te wachten vooraleer daar uitspraak over te doen.

De heer *Bart Van Malderen* vindt het een verschrikkelijke paradox dat net op het moment dat de werkloosheid stijgt, ingegrepen moet worden. Het werkingsgebied van werkwinkels overschrijdt de gemeentegrenzen. Dat werkingsgebied is vastgelegd op basis van bestaande samenwerking. Het zal niet zo gemakkelijk zijn om die te wijzigen. Het lid hoopt dat de Vlaamse Regering in de plaats van de lokale besturen kan treden als er daar moeilijkheden optreden die een efficiënt beheer in de weg staan. Werkzoekenden mogen niet het slachtoffer worden van onwil of onkunde op het lokale vlak.

De heer *Robrecht Bothuyne* wijst op het belang van levenslang leren en de talrijke overheidsinitiatieven om dat te stimuleren. Werkzoekenden kunnen gratis opleiding volgen, als dat past in hun traject. De VDAB kan bepaalde cursussen daarvoor erkennen. Dat gebeurt onder meer voor bepaalde Syntra-opleidingen. Vooralsnog is het niet mogelijk om een arbeidsmarktgerichte Syntra-opleiding te erkennen in een individueel geval, dus als het in het traject van één bepaalde werkzoekende past. Is het mogelijk dat op te lossen?

Minister *Philippe Muyters* is het eens met de vraagsteller dat werkzoekenden, die binnen hun trajectbegeleiding baat hebben bij competentieversterkende acties, terecht moeten kunnen in de arbeidsmarktgebonden opleidingen, ongeacht de organisator. Uiteraard behoren ook Syntra-opleidingen daartoe en is samenwerking op dat vlak wenselijk. In het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de organisatie van de arbeidsbemiddeling en de beroepsopleiding staat dat VDAB aan organisaties een mandaat kan toekennen tot het verrichten van kosteloze competentieontwikkeling.

Tevens vermeldt het besluit dat de raad van bestuur van de VDAB, op basis van de arbeidsmarktvereisten en arbeidsmarktbehoeften, bepaalt welke opleidingen een niet-werkende werkzoekende met een VDAB-overeenkomst kan volgen bij een organisatie waarmee de VDAB samenwerkt. De VDAB zal die regelgeving in 2010 operationaliseren. Er is dus een wettelijke basis, maar ook VDAB en Syntra zijn bereid eraan te werken.

De heer *Robrecht Bothuyne* hoopt dat de VDAB er snel werk van zal maken en dat de regeling zal gelden voor het volledige gamma Syntra-opleidingen.

De heer *Chris Janssens* denkt dat het banenplan van federaal minister Milquet vooral geschreven is met het oog op Brussel en Wallonië en nadeliger is voor de actieve en oudere werkzoekenden in Vlaanderen. Is dat ook de mening van de VDAB?

Waarom heeft de interregionale arbeidsmobiliteit een beperkt succes? De heer *Muyters* wil bij een volgende staatshervorming meer bevoegdheden in de wacht slepen voor de VDAB. Welke bevoegdheden wil hij prioritair aan de VDAB geven? De heer *Leroy* wil de werklozencontrole van de RVA niet overnemen. Wil hij die dan niet regionaliseren?

Heeft de heer *Muyters* nog zitting in de raad van beheer van VDAB?

De heer *Philippe Muyters* heeft 13 jaar zitting gehad in de raad van bestuur van VDAB als vertegenwoordiger van Voka (Vlaams netwerk van ondernemingen). Bij zijn eedaflegging als minister heeft hij alle mandaten, dus ook dit, neergelegd.

De heer *Fons Leroy* verwijst naar het antwoord van de minister over de uitdagingen van de Vlaamse arbeidsmarkt. Die zijn gestoffeerd door de studies en de analyses van de VDAB.

Louter kwantitatief lijkt de interregionale mobiliteit geen geweldig succes. Nochtans hebben 6000 mensen een baan over de taalgrens gevonden en dat in een periode dat de conjunctuur al aan het keren was. Ondanks de laagconjunctuur zal de VDAB de samenwerking niet stopzetten, maar ze kwalitatief versterken. Door de regionalisering heeft elke organisatie eigen prioriteiten maar ook eigen instrumenten en methodieken. Om efficiënt samen te werken zijn geïntegreerde systemen nodig. Voorheen was het federale niveau daarvan de motor, nu bekijken de regionale diensten samen hoe ze werkzoekenden over de taalgrens het best aan werk kunnen helpen.

Er komen gemengde teams met kwantitatieve doelstellingen per team, zowel over de te activeren als de te mobiliseren werkzoekenden langs Brusselse en Waalse kant, als over de vacatures langs Vlaamse kant. De gemeenschappelijke doelstellingen per team verhinderen discussies over de verantwoordelijkheid voor mindere resultaten. Alle teamleden zijn verantwoordelijk. In Brussel nam de samenwerking van in het begin die vorm aan en daar zijn de resultaten beter dan bij de samenwerking met Forem, de Waalse dienst voor arbeidsbemiddeling.

De heer *Leroy* verwacht in de komende maanden geen betere kwantitatieve resultaten. Het aantal bedrijven dat een jobdating vraagt, loopt terug, zeker in de regio West-Vlaanderen-Doornik. De werkloosheid is in Kortrijk procentueel het hoogst gestegen. De VDAB experimenteert nu verder om klaar te zijn als de economie heropleeft en dan meer werkzoekenden uit Wallonië en Brussel aan een Vlaamse job te helpen.

Mevrouw *Martine Fournier* vindt het belangrijk dat er een goede samenwerking is, zeker als de economie aantrekt.

Mevrouw *Güler Turan* wil weten of Vlaanderen aan de interregionale samenwerking alleen vacatures bijdraagt.

De heer *Fons Leroy* antwoordt dat de samenwerking wel degelijk in twee richtingen werkt maar dat de economische context grondig verschilt. Voor taalopleidingen maakt de VDAB bijvoorbeeld gebruik van de infrastructuur van de andere gewesten om taalopleidingen te geven. De diensten werken ook aan een gemeenschappelijk systeem van competentievertaling, zodat Vlaamse vacatures ook elektronisch aan Waalse werkzoekenden kunnen worden gelinkt.

Mevrouw *Martine Fournier* vraagt of er ook samengewerkt wordt met Frankrijk.

De heer *Fons Leroy* bevestigt dat VDAB in het kader van EURES, het Europees portaal voor beroepsmobiliteit, samenwerkt met Frankrijk. Jaarlijks is er een grote beurs.

Momenteel wordt nagegaan hoe die samenwerkingsvorm kan verzoend worden met de interstatelijke mobiliteit.

De heer Leroy heeft in persoonlijke naam zijn visie op de regionalisering van het arbeidsmarktbeleid gegeven. Het boek '20 jaar VDAB' schetst het ontstaan van de regionalisering en de toenmalige motieven. Het is aan het politieke niveau om de verdere regionalisering uit te tekenen.

Minister *Philippe Muyters* is voor een verdere regionalisering van het arbeidsmarktbeleid, maar heeft zich niet uitgesproken over welke dienst welke bevoegdheden toegewezen krijgt. Als de controle en bestraffing overgeheveld worden, moet nagegaan worden welke dienst die taken best uitvoert en of beide taken door dezelfde dienst worden vervuld.

De heer *Jan Laurys* leest in de regeerverklaring dat de regie van de persoonlijke ontwikkelingsplannen (POP's) aan VDAB zal worden toevertrouwd. Dat is geen gemakkelijke opdracht, het betreft immers de moeilijkste carrièreplanningen die heel wat inzet en mankracht van de VDAB zullen vergen. Zal dat lukken met de huidige middelen?

De heer *Koen Van den Heuvel* vindt het goed dat de VDAB inspeelt op de nieuwe uitdagingen, de flexibele mobiele arbeidmarkt is daar een van. Hoe ver staat het met het akkoord van de sociale partners 'Op de bres voor 50+'? Blijft de reikwijdte van het Vlaamse beleid ter zake niet beperkt zolang de federale overheid er niet meer middelen voor ter beschikking stelt?

Hoe kan de VDAB de efficiëntie van zijn dienstverlening opdrijven en zo zijn steentje bijdragen tot het budgettaire evenwicht van de Vlaamse overheid?

De heer *Fons Leroy* denkt dat de POP's en het algemene loopbaanbeleid een parlementair debat waard zijn. Er wordt te weinig nagedacht over de toekomst van de arbeidsmarkt en welk beleid die vergt. De VDAB is het eens met de keuze van het regeerakkoord om mensen te ondersteunen bij loopbaankeuzes in een tijd van steeds frequentere loopbaantransities. Uiteraard is de sociale rechtvaardigheid een belangrijk uitgangspunt: iedereen moet een persoonlijk ontwikkelingsplan op maat hebben en iedereen moet de mogelijkheid krijgen om zijn talenten op de beste manier in te zetten. De POP-aanpak vergt dus meer dan ooit maatwerk.

De aanpak moet ook starten in de schoolbanken, zodat afgestudeerden weten dat ze zich levenslang zullen moeten bijscholen. Een POP is immers een voortdurende toetssteen om te bepalen of een persoon op de juiste plaats werkt, of hij iets anders wil bereiken of hij nog competenties wil verwerven enzovoort. Dergelijke vernieuwende aanpak moet worden gesteund door instrumenten op andere niveaus, op sectoraal niveau en op federaal niveau bijvoorbeeld.

De grote uitdaging is ervoor te zorgen dat ook de laaggeschoolden nut hebben van een POP. Dat is een uitdaging voor alle partners. Daartoe moeten de sectoren, bedrijven, commerciële instellingen mee geresponsabiliseerd worden. Op 25 plaatsen zijn de werkwinkels omgevormd tot loopbaanwinkels. Uit die ervaring willen de VDAB en zijn partners leren.

De heer Leroy is altijd een koel minnaar geweest van financiële stimuli, dus ook voor 50-plussers. Financiële stimuli moeten dus een langetermijnperspectief hebben. De werkzaamheidsgraad tussen 50 en 55 jaar is merkkelijk toegenomen. De schaarste op de arbeidsmarkt noopt bedrijven om meer 50-plussers aan te werven. Persoonlijk denkt de heer Leroy dat het beter is de stimuli te laten gelden voor personen die langer werkloos zijn en niet zomaar vanaf een bepaalde leeftijd. Studies wijzen immers op de 'deathweight'-effecten van financiële stimuli. Voor de spreker moeten financiële stimuli rekening houden met de situatie op de arbeidsmarkt van de toekomst. De leeftijd waarop werkzoekenden het echt moeilijk krijgen, ligt boven de 55 jaar.

De VDAB zal de nodige solidariteit aan de dag leggen om met de mensen en middelen die hij toebedeeld krijgt, een hogere efficiëntie te behalen. Het is logisch dat de regering

eerst de instellingen responsabiliseert. Het model dat de spreker net toelichtte, zorgt voor efficiëntiewinst. Daarenboven kan een reorganisatie van de opleidingen zorgen voor efficiëntiewinst. Zo kan de VDAB gebruikmaken van leegstaande bedrijfsinfrastructuur om lessen te organiseren, maar ook vaklui die door de crisis tijdelijk werkloos zijn, inzetten als lesgever.

Een beheersovereenkomst wordt gesloten tussen twee partijen, maar biedt ruimte voor een volwassen dialoog op grond van valabele argumenten voor als het water aan de lippen van de VDAB staat. Op dat moment kan de regering dan nagaan of het nodig is de financieringsstroom aan te passen.

Mevrouw *Güler Turan* vraagt hoe de VDAB de werkzoekenden in armoede detecteert en of de dienst daar een extra inspanning voor levert. Welke acties worden ondernomen? Aan welke diensten meldt de VDAB prangende situaties? Het lid vraagt om bij de zoektocht naar meer efficiëntie er steeds op te letten dat de zwakste werkzoekenden daar niet het slachtoffer van zijn.

De heer *Fons Leroy* is een trotse ambtenaar, de VDAB heeft immers als een van de weinige openbare instellingen ervaringsdeskundigen in dienst. Het stakeholdersforum is omgevormd tot een echte werkgroep van de raad van bestuur. In dat forum zitten vertegenwoordigers van maatschappelijke groeperingen die het moeilijk hebben op de arbeidsmarkt, de allochtone gemeenschappen maar ook het netwerk van de verenigingen van armen en de verenigingen van personen met een arbeidshandicap. Zij reflecteren mee over de acties die de VDAB moet opzetten om de oververtegenwoordiging te bereiken. De werkgroep geeft nu dus ook formele adviezen aan de raad van bestuur.

De VDAB-consulenten hebben niet altijd de feeling om op een goede manier met werkzoekenden in armoede om te gaan. In Antwerpen liep de actie 'De VDAB komt naar je toe', die kende een beperkt succes in de zin dat er weinig nieuwe werkzoekenden ingeschreven werden, maar de consulenten veel geleerd hebben over de levensomstandigheden en drijfveren van sommige 'uitgesloten' werkzoekenden. De actie heeft het begrip vergroot, maar ook tot het inzicht geleid dat VDAB-consulenten niet daarvoor opgeleid zijn. Het probleem kent immers vele dimensies. Daarom is er een project van het Europees Sociaal Fonds (ESF) in Antwerpen om samen met armenverenigingen een aangepast trajectbegeleidingsmodel op te stellen. Momenteel worden 50 werkzoekenden begeleid. De VDAB hoopt tegen de zomer van volgend jaar de resultaten daarvan in kaart te brengen en op basis daarvan een aangepast traject op te zetten.

Ondertussen werken er bij de VDAB zes ervaringsdeskundigen als specifieke trajectbegeleiders voor armen. Zij begeleiden jaarlijks 600 à 700 werkzoekenden in armoede.

Mevrouw *Patricia Ceysens* zegt dat de private arbeidsbemiddeling geïnspecteerd wordt door de inspectie Werk, de VDAB-arbeidsbemiddeling niet. Hoe wordt die bemiddeling dan wel geïnspecteerd? Zijn de criteria om werkwillegheid te beoordelen aangepast? Hoe kan de grootst mogelijke synergie bereikt worden op het onderzoeksveld van innovatie en arbeid?

De heer *Fons Leroy* heeft er geen problemen mee dat VDAB binnen hetzelfde kader werkt als de private sector. Integendeel, ze hebben samen een overeenkomst over het discriminatiebeleid ondertekend. Hij denkt dat de inspectie Werk ook bevoegd is voor VDAB. Hij vindt dat alle arbeidsmarktactoren op dezelfde manier moeten worden behandeld.

De criteria voor passende dienstbetrekkingen worden federaal vastgelegd maar zijn een van de bevoegdheden bij uitstek die regionaal maatwerk vergen. De criteria zijn sinds 1963 niet gewijzigd, momenteel remmen ze de VDAB soms, maar wat veel erger is, ontnemen ze ook kansen aan werkzoekenden.

De heterogeniteit van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt maakt dat innovatie voornamelijk in projectwerking aan bod komt. De innovatie is verbonden aan de kerntaken van

de VDAB en heeft niets te maken met arbeidsorganisatie. Een voorbeeld van een project is de loopbaanportfolio.

De heer *Bart Van Malderen* heeft begrepen dat de capaciteitsproblemen door de crisis een grotere inbreng van de privésector vergen. Het doorstroompercentage van het tenderproject ligt lager dan begroot. Welke gevolgen zal men daaraan geven bij een eventuele uitbreiding van dat project?

Minister *Philippe Muyters* zal daarover meer zeggen in zijn beleidsnota, maar het gaat niet alleen over tender maar over samenwerking in het algemeen. Tendering is één vorm, maar er zijn andere mogelijkheden.

De voorzitter,

Patricia CEYSENS

De verslaggevers,

Johan DECKMYN

Jan LAURYS